

TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI
SÜLEYMAN SÖNMEZ
AİLE ŞİRKETLERİ İÇİN FİNANSMAN ARAÇLARI
TOPLANTISI
KONUŞMA METNİ

21 Mayıs Salı 2024

İSTANBUL

Sayın başkanlar, TAİDER Aile İşletmeleri Derneği'nin değerli üyeleri, QNB Finansinvest'in değerli yöneticileri, iş ve sivil toplum dünyamızın çok değerli temsilcileri...

TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizdeki işletmelerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan aile işletmelerinin kurumsallaşma, sürdürülebilirlik ve dönüşüm yolculuklarına yön veren çalışmalarıyla takdir ettiğimiz TAİDER Aile İşletmeleri ile QNB Finansinvest'in işbirliğiyle düzenlediği bu önemli etkinlikte sizlerle bir arada bulunmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum.

Konfederasyonumuz, bu yıl 20'nci yaşını kutlayan ve her geçen gün daha da büyüyen bir aile. Bugün 31 federasyon ve 365 üye dernek üzerinden sayısı 100 bine yaklaşan şirketi kapsayan TÜRKONFED bir bakıma Türkiye'nin en büyük işletmeler ailesi.

Her aile gibi biz de aynı kökü paylaşıyoruz. Bizim kökümüz Türkiye için ortak bir hayal. O hayali, ekonomisi, refahı ve toplumsal huzuru ile muasır medeniyetler seviyesini aşmış, kadını, erkeği ve gençlerinin geleceği için fırsat eşitliğini sağlamış, dünyanın geçirdiği önemli dönüşümlere uyum sağlamış bir Türkiye olarak tanımlıyoruz.

Yine bir aile gibi, düşüncelerimizin ve fikirlerimizin çeşitliliğinden güç alıyoruz. Hayallerimizin birlikteliğinden ve düşüncelerimizin çeşitliliğinden aldığımız destekle güçlü toplum, güçlü ekonomi, güçlü demokrasi ve güçlü Türkiye hayalimiz için çok çalışmaya devam ediyoruz.

Değerli dostlar,

Aile demek, nesiller boyu paylaşılan kültür ve nesilden nesle aktarılan değerler demektir. Her nesil, bir önceki nesilden aldığı mirasla, günün ve geleceğin şartlarına uyum sağlamaya çalışır. Aile şirketleri de bu doğrultuda ülkemizin üretim kültürünün taşıyıcılarıdır. Aileyi sürdürülebilir kılan değerlere olan bağlılığı kadar, yenilikleri, dönüşümleri benimseme becerisidir.

Dünyamızın yaşadığı dönüşümler öylesine hızlı, öylesine kapsayıcı ki, bu beceri hiç olmadığı kadar yoğun bir şekilde sınıyor. Dönüşümler teknolojiye, dünyamıza ve toplumlara bakışımızı kökten değiştirecek yeniliklerle dolu. Henüz birkaç hafta önce yapay zekâ teknolojisinin bizi dinlediği, bizimle konuştuğu, bizimle birlikte sorun çözdüğü bir yarıya uyandık.

Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için iklim değişikliğinin yıkıcı etkileriyle mücadele etme seferberliği de küresel çapta devam ediyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar artarken, yeşil dönüşümü ekonominin her alanına yayma odaklı regülasyonlar, her geçen gün iş dünyasının gündemini değiştiriyor. Öyle ki, en büyük ticari ortağımız Avrupa Birliği, yeni ekonomik modelini Yeşil Mutabakat adı altında yeşil, dijital ve toplumsal dönüşümü merkeze alarak formüle ediyor.

Bunca farklı alanda meydana gelen değişimler her kesimi farklı yönlerde ve farklı düzeylerde etkileyecek. Yeni dünya düzenine uyum ülke içinde, çok ciddi bir koordinasyon ve planlama gerektiriyor. Coğrafi konumunun yanı sıra, dünyanın güç merkezleriyle ekonomik ve kültürel bağlarıyla ülkemiz bu değişimlerden olumlu etkilenme potansiyeline sahip. Bu fırsatı değerlendirebilmek ve yeni bir kalkınma hamlesi başlatmak için ülkemizdeki kamu, özel sektör ve sivil toplum paydaşlarının el ele vermesi şarttır.

El ele odaklanmamız gereken gündem maddeleri bellidir:

- Makro iktisadi istikrarı oluşturmak
- Yatırım ortamını iyileştirmek
- İş dünyamızın, özellikle de KOBİ'lerimizin yeşil ve dijital dönüşümleri gerçekleştirmek
- Hukuk devletini güçlendirmek ve yargı bağımsızlığını sağlamak
- Uluslararası normlara ve sözleşmelere uygun hareket etmek
- Eğitim sistemini, çağın gerektirdiği becerilere ve yetkinliklere uygun hale getirme

Değerli konuklar,

Az önce tanımladığımız gündem maddelerinden eğitim özel bir ilgiye muhtaçtır. Dünyada yepyeni bir ekonomik mimari şekillenirken, yepyeni meslekler ortaya çıkarken gençlerimizin gözlerimizin önünde şekillenmekte olan geleceğe entegrasyonunu sağlamak biz öncül nesillerin borcu ve sorumluluğudur.

Her platformda altını çizmeye çalıştığım gibi; genç kalamayanın geç kaldığı bir dünyadayız. Gençlerimiz, farklı alanlarda edinmiş oldukları bilgilerden bir senteze vararak tamamen yeni koşullarda karar alabilmeli; belirsizlik ve karmaşa gibi durumlarda işe yarayan çözümler üretebilmeli...

Eğitimi önceliklendiren, özellikle Anadolu'daki iş insanlarının nitelikli insan kaynağı alanında yaşadıkları zorlukları yakından gören bir iş dünyası örgütü olarak, eğitim müfredatında değişiklik çalışmalarını yakından takip ediyoruz. Ayrıca eğitimde yapılan değişikliklerin sadece müfredatla sınırlı kalmaması gerektiğine inanıyoruz. Eğitime erişim hakkı ve fırsat eşitliği için okullardaki fiziki altyapının iyileştirilmesi, kültür-sanat alanlarından laboratuvarlara, kütüphaneden teknoloji sınıflarına kadar eksikliklerin tamamlanması, öğretmenlerin yaşadıkları zorlukların giderilmesi gibi temel konuların da ele alınması, dolayısıyla eğitimde yapılacak değişikliklerin geniş kapsamlı bir şekilde eğitim sisteminin diğer alanlarıyla birlikte değerlendirilmesi önemlidir.

En önemlisi çağın gerektirdiği becerilere ve yetkinliklere sahip nesiller yetiştirmek için Cumhuriyet değerlerinden ve bilimsellik ilkelerinden ödün verilmeyen, evrensel bir yaklaşım barındıran müfredata ve sisteme ihtiyaç vardır.

Bu sebeple TÜRKONFED olarak, çocuklarımız, gençlerimiz ve ülkemizin geleceği için hayati öneme sahip olan bu konunun tüm tarafların katılımıyla daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini önemle tavsiye ve talep ediyoruz.

Değerli konuklar,

McKinsey raporu Standard & Poor's 500 listesinde yer alan şirketlerin ortalama ömrü 1958 yılında 61 yıl iken bugün bu süre 18 yıldan daha az. Aynı rapor 2027 yılında şu anda bu listede yer alan şirketlerin %75'inin yok olacağına işaret ediyor. Türkiye'de işletme ömrüne baktığımızda ise AB, OECD ortalamasının biraz altında kalıyoruz. Burada önemli olan işletmelerin inovasyon gücü, işletme verimliliği ve yarattığı katma değer.

Yapılan araştırmalar işletme ömrünün gün geçtikçe kısaldığını hatta büyük şirketlerin bile zamana ve inovasyona diremediğini gösteriyor. Yapay zeka gibi yeni devrimsel teknolojiler çağında işletmelerin ömrünün kısılmasına uyum sağlayacak kanuni çerçeveler ve inovasyon politikaları ihtiyacı kendini gösteriyor.

Konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi aile işletmeleri, ülkemizdeki üretim kültürünün nesiller boyu taşıyıcısıdır. Ülkemizde aile işletmeleri milli gelirin yaklaşık yüzde 90'ını üretiyorken yaklaşık 3,8 milyon KOBİ'nin çok büyük bir kısmı aile işletmesi.

Aile işletmelerinin kurumsallaşması ve kendi sürdürülebilirliklerini sağlaması, tüm bu gerçekler düşünüldüğünde ülke ekonomimizin sürdürülebilirliği açısından da çok önemli. Bu nedenle TAİDER gibi

kurumlarımızın öncülüğündeki saha çalışmaları, kamu – STK ve özel sektör işbirliğinde bu işletmelerimizin gelecek nesillere taşınmasında çok kıymetli bir rol oynuyor.

Yine bu konuda KPMG'nin "Aile Şirketlerinde Vergi: Küresel Bakış" raporuna göre Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde -özellikle varlıklar üzerinden- aile işletmelerine daha fazla vergi yükü oluşuyor.

Aile işletmeleri bu önemli değeri üretirken, işletmeyi sürdürülebilir kılacak yatırımların devamlılığını sağlamak kritik önem taşır. Finansman, bu süreklilik söz konusu olduğunda oksijen gibi hayati bir elementtir.

Ülkemizdeki yüksek enflasyon iklimi ve parasal sıkılaşıma politikaları altında finansmana erişimde zorlukların arttığı hepimizin malumudur.

Bu durum, TÜRKONFED olarak gerçekleştirdiğimiz ve katılımcıların yaklaşık yüzde 85'ini KOBİ ölçeğindeki şirketlerin oluşturduğu Finansmana Erişim Anketi'nin 2024 birinci çeyrek sonuçlarına da yansımış durumda.

2023 1.Çeyrek anketinde bankalardan kredi alma süreçlerinde sorun yaşamayanların oranı %15 iken, benzer katılımcı popülasyonu ile 2023 2.Çeyrekte sorun yaşamayanların oranının %5'e gerilemişti. 2023 3. Çeyrekte ise bu oranın %14'e yükselmişti. 2023 4. Çeyrek itibarıyla bu oran %24'e ulaşarak kısmi bir rahatlamaya işaret etmişti. Ancak 2024 1. Çeyrekte zorlukların artarak sorun yaşamıyorum diyenlerin %10'a gerilediğini görüyoruz.

Bütün resme baktığımızda krediye erişim 2023 3. Çeyrekte daha zorlayıcı bir hal almış gibi görünse de 4. Çeyrek itibarıyla anlamlı bir iyileşme görülmekteydi ancak 2024 1. Çeyrekte rahatlamamanın kendini özellikle şartların zorlaştırılması ile finansman erişim zorluğuna bıraktığını görüyoruz.

Sonuçlar gösteriyor ki, enflasyonun hala yüksek seviyelerde seyretmesi ve değerli TL'nin yarattığı baskının ihracatçıların rekabet gücünü azaltması öne çıkan sorunlar arasında. Finans sektöründeki kurumlar beklentilere göre kararlarını hızlıca revize edip pozisyon alabilirken, reel sektördeki işletmeler için cari sorunlar hayatta kalabilmenin belirleyicisi oluyor. Bu durumun özellikle üretim maliyetlerini artırdığı ve karar alma süreçlerinde belirsizlik yarattığını görüyoruz.

Yüksek faiz oranlarına rağmen finansmana erişimde yaşanan zorluklar; işletmelerin faaliyetlerini sürdürmesinde ciddi engel olmaya başladı: Yeni yatırımlar bir yana işletme sermayesi finansmanında dahi şartların ağırlaştığını görüyoruz. Diğer yandan, açık uçlu sorumuzda kamu tarafından sağlanan kaynaklarda erişimdeki adaletsizlik ve eşitsizlik de anket sonuçlarımızda eleştirilen konular arasında yerini alıyor.

Değerli Konuklar,

Aile işletmeleri, doğaları itibarıyla girişimciliğe yatkındır ve nesiller arası devamlılığa odaklanır. Kurdukları güçlü bölgesel bağlar ve çevik karar alma becerisi, birçok belirsizlik karşısında bu işletmeleri

dayanıklı kılar. Aile işletmelerinin dayanıklılığı, ülke ekonomisinde kapladığı alan düşünüldüğünde sürdürülebilir ekonomik kalkınmamız açısından çok önemlidir. Bu potansiyeli değerlendirebilmemiz için ülkemizdeki yüksek enflasyon iklimini ortadan kaldırmamız ve finansmana erişim koşullarını iyileştirmemiz elzem.

Ancak para politikası da tek başına yeterli değil! Büyüme değil kalkınmayı ve verimliliği artırmayı hedefleyen ekonomik politikalar ve yapısal reformlar hayata geçirilmeli. Bunlar enflasyonun kontrol altına alınması ve ekonomik istikrarın sağlanması için hayati öneme sahip.

Değerli katılımcılar,

Sözlerimin sonuna gelirken, ülkemizdeki aile işletmelerinin ekonomimizin sürdürülebilirliği açısından taşıdığı kritik öneme dair farkındalığın artması adına önemli çalışmalar yürüten TAİDER Aile İşletmeleri Derneği ile QNB Finansinvest'e teşekkürlerimi sunuyorum. Ülkece hazırlandığımız geleceğimizin ne kadar parlak olacağı, sahip olduğumuz değerleri gelecek nesillere aktarma becerimize bağlı olacaktır.

Tüm konuklara katılımlarından ötürü teşekkür ediyorum, TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.